

Kapitola **Základní pojem - spravedlnost**

úsek

text

V kapitole "Problém relativní pravdy" byl řešen pojem PRAVDA, a ukázalo se, že reálně existuje pravda antecepní a vedle ní pravda výběrová.

Je nepochybné, že AA indukuje potřebu řady dalších pojmů, které by se měly vyskytovat ve všech jazycích.

Tentokrát se věnujme pojmu SPRAVEDLNOST.

AA očekává, že nemůže obecně prosadit ve skupině pro sebe výhodnější podmínky, než pro ostatní. Proto požaduje alespoň symetrii: "Budeš milovat svého bližního jako sám sebe."

Spravedlnost je tedy požadavek takových podmínek, v nichž si zúčastnění mohou vyměnit role (ve sporu, v soutěži), a zůstanou na tom stejně. Např. když jeden má rozdělit jablko, a druhý si pak vybere jednu jeho polovinu, optimální je co nejpřesnější rozdělení na stejné části.

Potíž je ovšem v tom, že velmi často nelze "Okno za okno, zub za zub" uplatnit, protože poměry zúčastněných jsou hodně rozdílné.

AA si nicméně modeluje, že ke každé situaci lze symetrii sestrojít, a o této možnosti věří, že je realizací spravedlnosti.

Skutečnost je ovšem taková, že nalezení nějaké složité spravedlnosti je drahé a často převyšuje zisk, který by ze spravedlnosti mohl vzejít.

Příklad Odtahování vozidla bez zavazování

Řidič zaparkuje vozidlo v místě, kde je parkování dovoleno. Po jeho odchodu tam údržba silnic umístí značku, že od následujícího dne je tam zákaz zastavení, protože tam budou kácet strom. Následující den tam řidič nepřijde, protože necestuje. Zato přijedou dřevorubci, a zavolají policii. Ta vidí značku zákazu a vozidlo, které tam neoprávněně stojí. Proto jej nechá odtáhnout na záchytné parkoviště. Řidič nyní musí zaplatit za odtah, ačkoli nic neporušil. Může se pokusit soudit, ale pravděpodobně bude v důkazní nouzi. Pokud odmítá zaplatit, účtuje mu záchytné parkoviště spoustu peněz denně za každý den zadržování vozidla. Dosažení spravedlnosti je příliš drahé.

Zde je tedy skryt důležitý rozpor: AA neodhaduje správně cenu za spravedlnost, ale očekává ji (spravedlnost).

Otázka Nakolik je AA schopna správně odhadnout cenu za spravedlnost?

Na tuto otázku není jednoduchá odpověď. Zatím se tomu výchova ve společnosti nevěnuje. AA tedy nemá s odhadem její ceny konkrétní zkušenost, a jeho odhad bývá hodně vzdálen od reality. Možná by se to při vzdělávání v tomto směru časem zlepšilo.

Závěr Členové kolektivu intuitivně očekávají uvnitř kolektivu symetrickou spravedlnost, ale za její případné prosazení nejsou připraveni zaplatit cenu, kterou to bude stát.